

Economische geografie III
*Economische evolutie
van steden en regio's**

Van het oude naar het nieuwe regio-beleid

P.H. Pellenbarg
*Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
RUGroningen
26 mrt 2007*

*bacheloropleiding SG&P Utrecht

Te bespreken onderwerpen

- Algemene beleidsdilemma's
- Korte geschiedenis vh regionaal beleid
- Speciaal voor 't Noorden: NOM en ISP
- De steeds weer veranderende 'steunkaart'
- Traditionele versus moderne beleidsopvattingen
- De recente geschiedenis van het steunbeleid voor het Noorden: Langman en Kompas
- De actuele situatie: Noord-Nederland in de Nota Ruimte en Pieken in de Delta

Regionaal ontwikkelings- beleid: enkele dilemma's

- De stok of de wortel
- Direct of indirect
- Equity of efficiency
- Regionaal of ruimtelijk
- Specifiek of integraal
- Met of zonder de marktsector

Regionaal of Ruimtelijk beleid: >wat is het verschil?

- Is het beleidsdoel **Equity** of **Efficiency**?
Equity: *gelijk economisch ontw.peil in alle regio's*
Efficiency: *optimale bijdrage van regio's aan de nationale economie*
- Regionaal beleid mikt op equity > *verbeter de economische situatie van achterblijvende regio's*
- Ruimtelijk beleid mikt op efficiency > *verbeter de ruimtelijke verdeling van economische activiteiten over het land*
- Regionaal beleid: alleen voor achterblijvende regio's
- Ruimtelijk beleid: voor alle regio's!

Het regionaal stimuleringsbeleid sinds 1950 in vogelvlucht

- Ontwikkelingsplan ZO Drenthe 1951
- 1951-58 Ontwikkelingsgebieden/industr.kernen
- 1958-68 Probleemgebieden/ontwikkelingskernen
- 1968-75 Stimulerings-/herstructureringsgebieden
- 1975-185 IPR, WIR en SIR
- na 1985: alleen IPR. Opkomst regionaal beleid EU
- Sinds jaren 70 voor Noord-Nederland:
NOM en ISP. De NOM voor een rechtstreekse
deelname aan 't ontwikkelingsproces
en het ISP voor de integraliteit

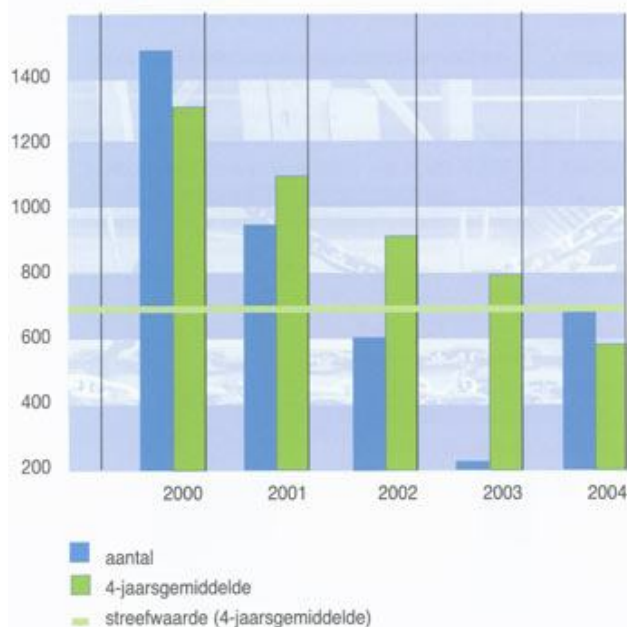
De Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij (NOM)

- Opgericht in 1974 door de nationale overheid
(ministerie EZ)
- Directe vorm van regionale steun, door financiële
deelneming in bedrijven
- Eerst: vooral deelname in noodlijdende oude
bedrijven
- Later: vooral deelname in veelbelovende jonge
bedrijven
- Anno 2005 is bijna 100 mln EURO geïnvesteerd in
meer dan 100 bedrijven

De Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij: doelstellingen

- Investeringsbevordering
- Financiering
- Subsidie-adviezen
- Projecten (bijv. T&U)

Figuur 13
Aantal arbeidsplaatsen 2000 - 2004

Aantal
door de
NOM
behouden/
gecreeerde
arbeids-
plaatsen

ISP: integraal structuurplan Noord-Nederland

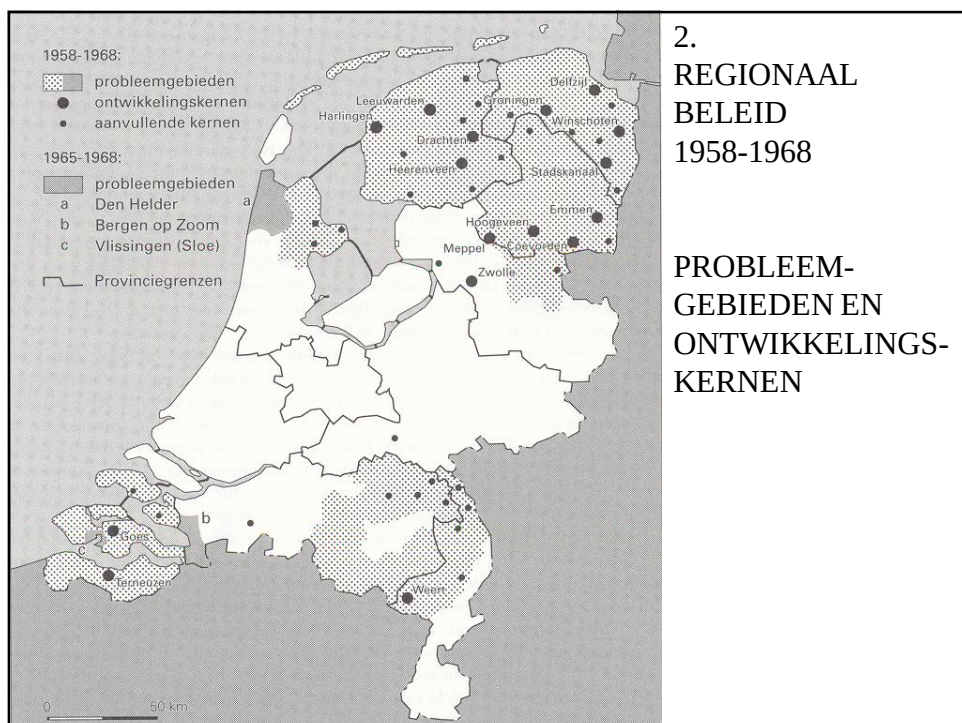
- Integraal = bedrijfsvestiging + verbeteren van sociaal economische structuren
- Vijfjarenplannen
- ISP IV en V: met marktsectorcommissies
- ISP IV (1990-1995): commissies voor landbouw, havenverbonden activiteiten, steden, toerisme&recreatie, en MKB
- ISP V (1995-2000): commissies voor landbouw, logistiek, en MKB
- ISP VI (2000-2005) = '*Kompasbeleid*'

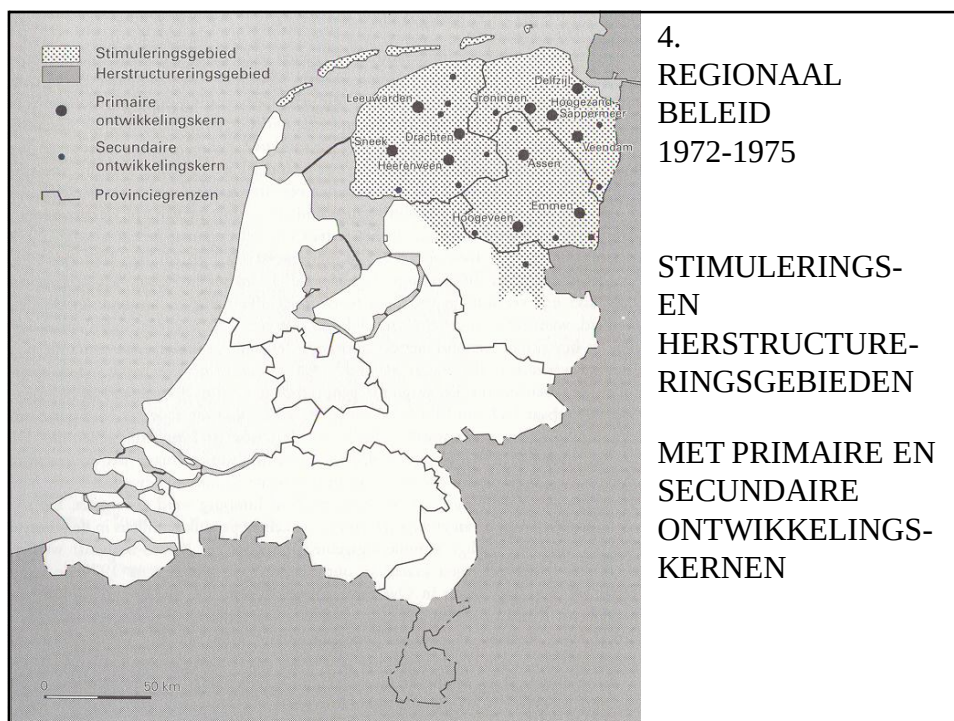
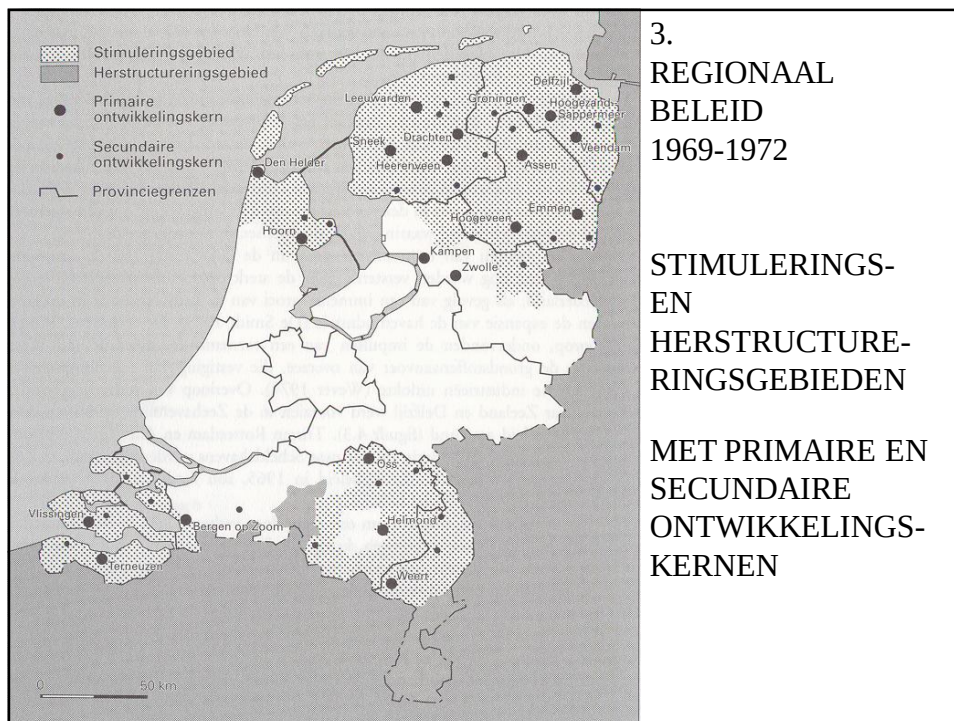
Het regionaal stimuleringsbeleid sinds 1950 'op de kaart gezet'

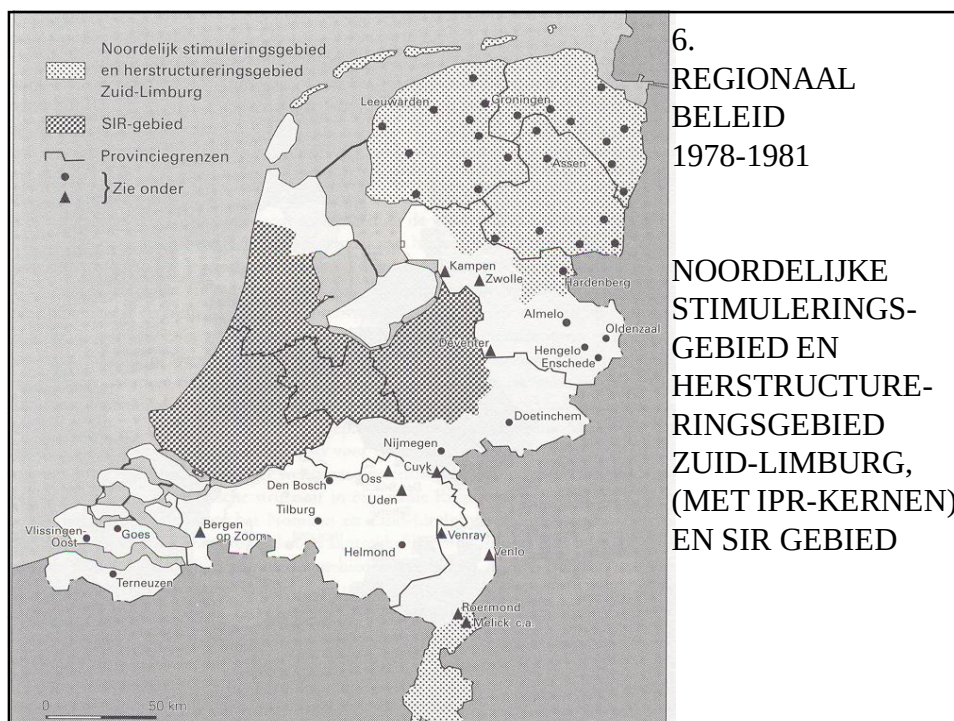

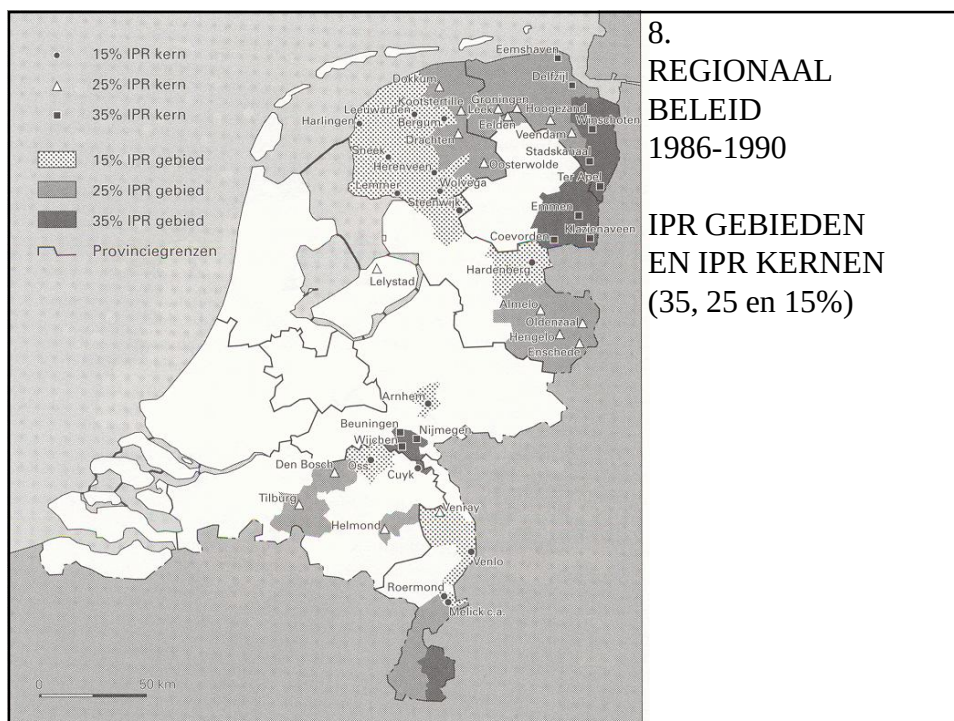
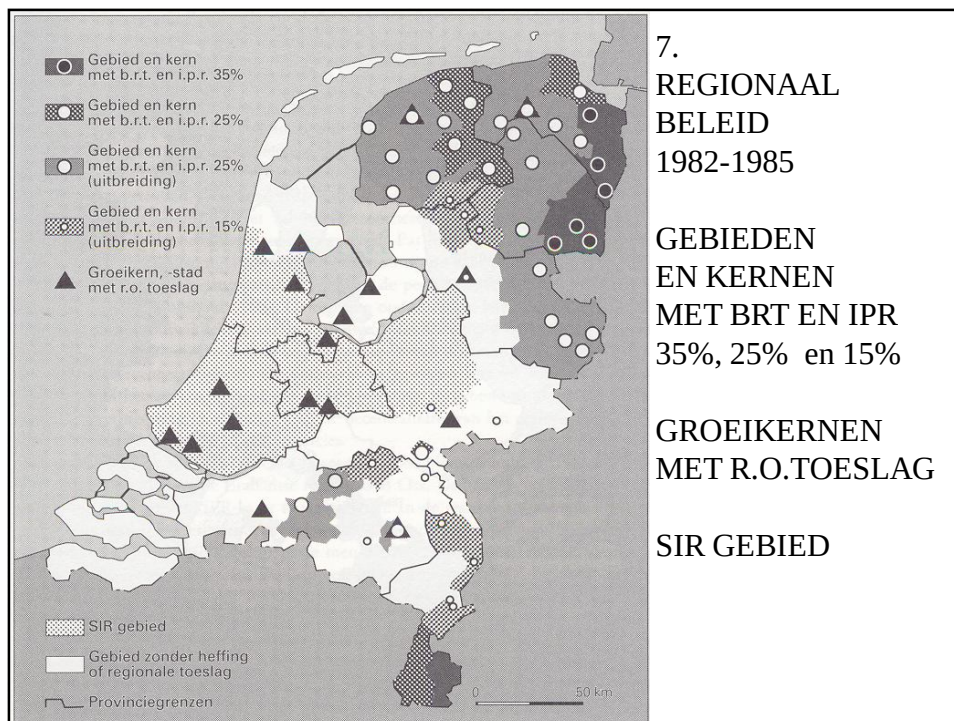
De volgende kaartenserie
is overgenomen uit:

O.A.L.C. Atzema & E. Wever (1994)
De Nederlandse Industrie.
Hoofdstuk 4:
'Industrie, Beleid en Regio'

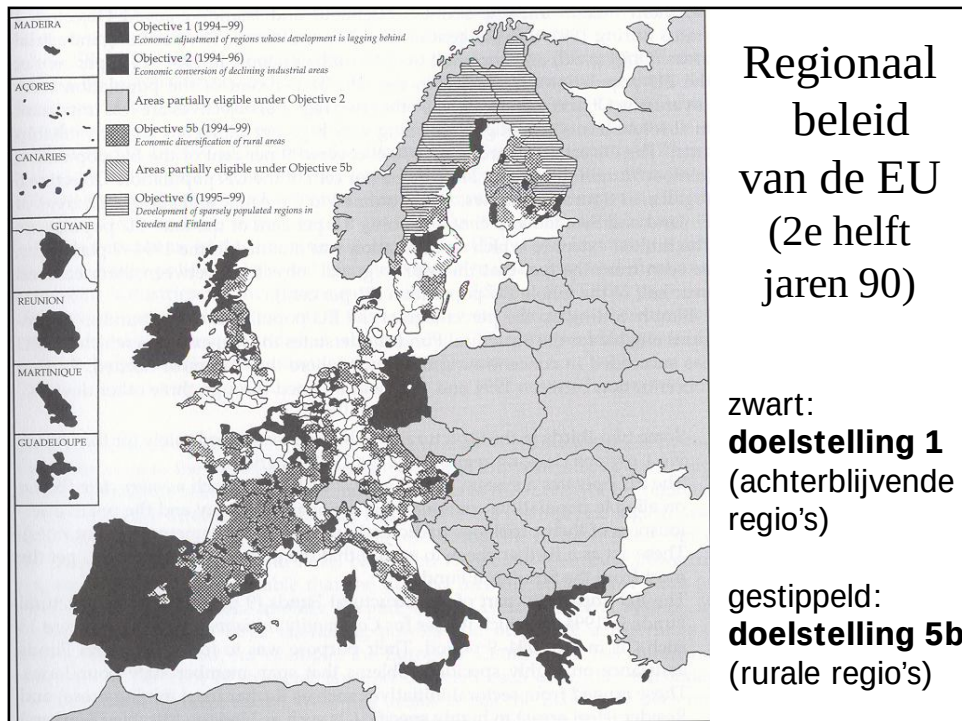

Criteria	Traditional approach	Contemporary approach
Conceptual basis		
Theories	Industrial location theories	Learning region theories
Key factors	Reg. attributes i.e. prod. costs	Reg. capabilities, i.e. clusters, netw.
Policy characteristics		
Aim(s)	Equity & convergence	Efficiency & fairness
Objectives	Creation employm. & investm.	Incr. Compet. & entrepreneurship
Sphere of action	Narrow (economic/industrial)	Broad (multi-sectoral)
Mode of operation	Reactive, project based	Pro-active, planned strategic
Policy structure		
Spatial focus	Problem areas	All regions
Analytical base	Indicators, reg. export	Regional SWOT analysis
Key instruments	Incentive scheme	Development programme
Assistance	Business aid, hard infra	Business environment, soft infra
Organisation		
Policy development	Top down/centralised	Bottom-up/Collective/negotiated
Lead organisation	Central government	Regional authorities
Partners	None	Local gov. & sectors, social partners
Administration	Simple/rational	Complex/bureaucratic
Project selection	Internalised	Participative
Timescale	Open-ended	Multi-annual planning periods
Evaluation		
Stage(s)	Ex post	Ex ante, interim, ex post
Outcomes	Measurable	Difficult to measure

De recentste geschiedenis De Commissie-Langman

- Voorgeschiedenis:
een onderzoek naar het “kwart miljoen scenario” (sectie RE van de FEW/RUG)
- VROM-Minister De Boer:
regio's ontwikkelen op eigen kracht,
geen overheveling van problemen
- Cie Langman moet ontwikkelingsbeleid
voor N-Nederland schetsen. Rapport 1997

De recentste geschiedenis
De Commissie-Langman

- tot 2010 43.000 extra arbeidsplaatsen
- kosten stimulering: 10 miljard gulden
- driesporenbeleid:
 - versterken van de **steden**
 - verhogen van de kwaliteit van het **landelijk gebied**
 - clustering van economische activiteiten in **economische kernzones**

**KOMPAS VOOR
HET NOORDEN**

- ISP-VI heet “Kompass voor het Noorden” (nota’s uit 1998 en 1999)
- Kompasnota’s hebben in feite alle punten van Langman overgenomen
- Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) als uitvoeringsorgaan
- Directe betrokkenheid van de marktsector teruggedroefd. Er is alleen nog een ‘adviescollege voor de markt’

Aandachtspunten in “Kompas voor het Noorden” 2000-2006

- ***Stedelijke centra***
 - woningmarkt
 - werkgebieden i.h.v. stationslocaties
 - kwaliteitsimpuls binnensteden, stedelijke voorzieningen
 - hoger onderwijs versterken, kennispotentieel uitbuiten
- ***Landelijk gebied***
 - marktgerichte land- en tuinbouw
 - leefbaarheid en vernieuwing landelijk gebied
 - toerisme en recreatie
- ***Bedrijvigheid in kernzones***
 - versterking marktsector, versterking arbeidsaanbod
 - optimalisering internationale transportassen
 - verbetering bereikbaarheid kernzones

Het Ruimtelijk-Economisch Beleid in 2000

Nota Ruimtelijk-Economisch Beleid van het Ministerie van EZ van juni 1999 focust op:

- netwerk economie
- concurrerend vestigingsklimaat

Voor het Noorden wordt ‘Langman’ overgenomen:

- continueer de IPR
- zet ISP/Kompas-beleid voort
- concentreer het beleid op kern-zones

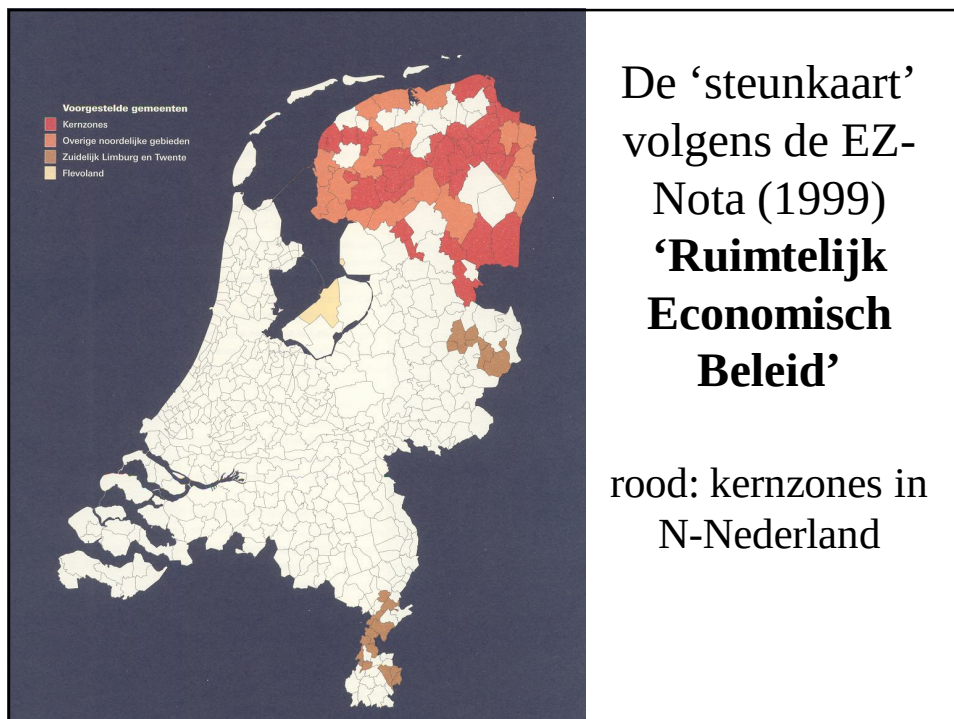
Ruimtelijk Economisch Beleid: premie-instrumentarium tot 2006

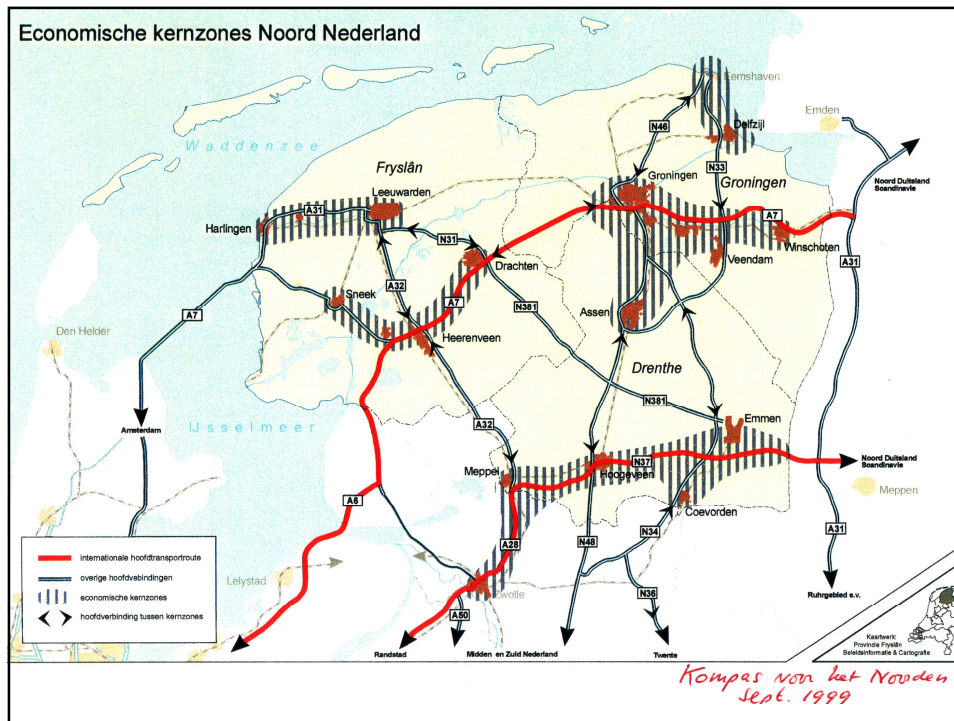
VOOR NOORD-NEDERLAND:

- IPR (Investerings Premie Regeling; max 20%)
- LPR (15-20% subsidie op arbeidskosten)
- INS (subsidies voor vestiging buiten kern zones)
- NIOF (subsidies voor innovatie, export, marketing)
- KITS (subsidies for investeringen in tourisme)
- HRM (voor professioneel personeelsmanagement)

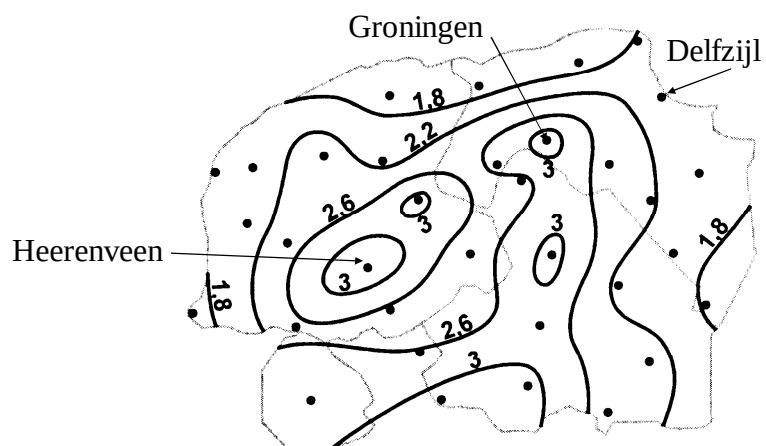
ELDERS:

- Budgetten voor stedelijke vernieuwing en bedrijfsterreinontwikkeling (TIPP programma)

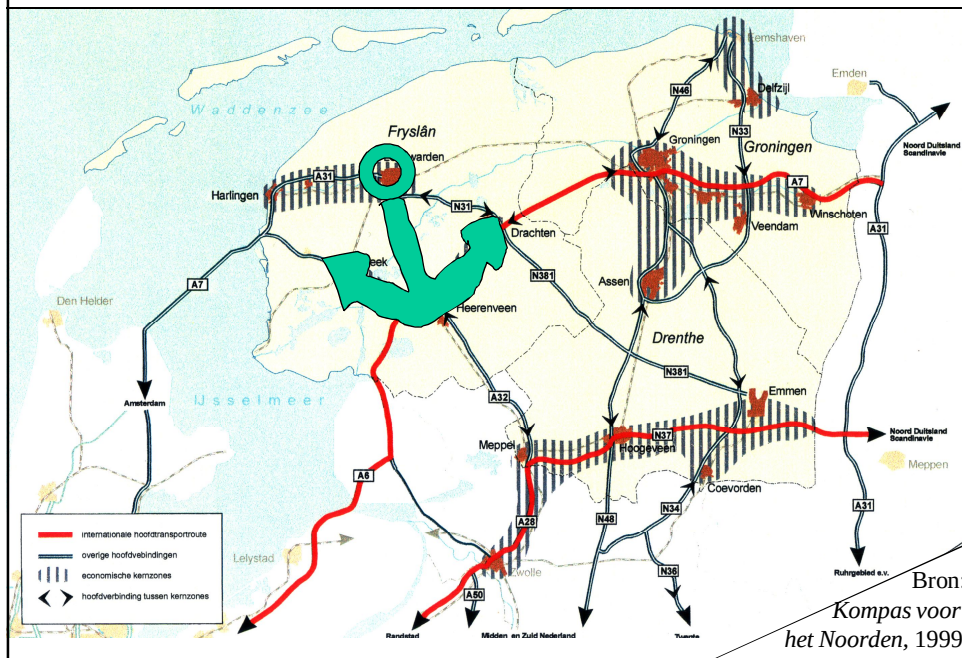

Figuur 5.3 Gemiddelde waardering vestigingsplaatsen Noord-Nederland 1997

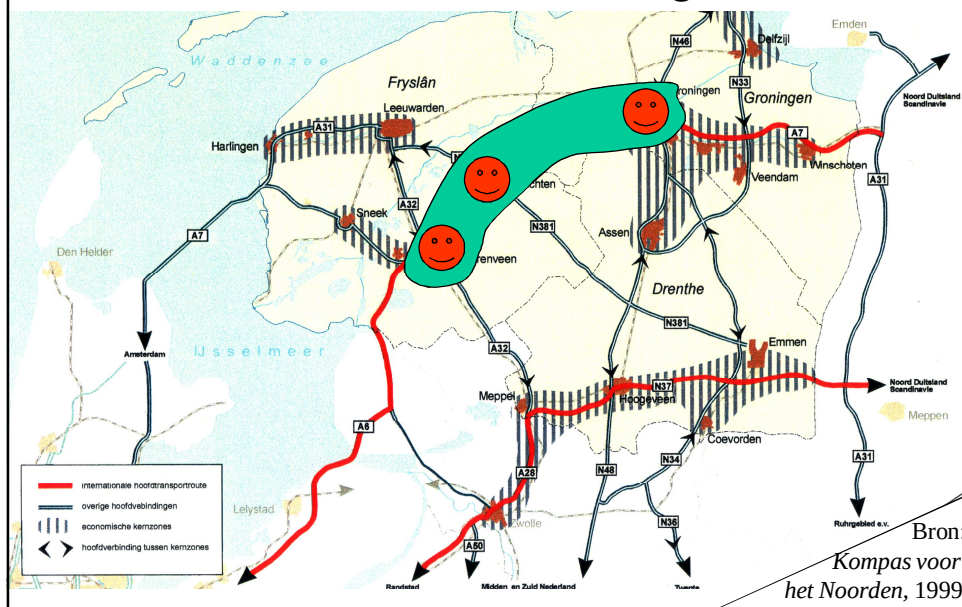

Locational preference by entrepreneurs, North-Netherlands 1997
(Meester 1999)

Beter voor Friesland: het 'Friese anker'

Beter voor heel N-Nederland: één centrale kernzone langs de A7

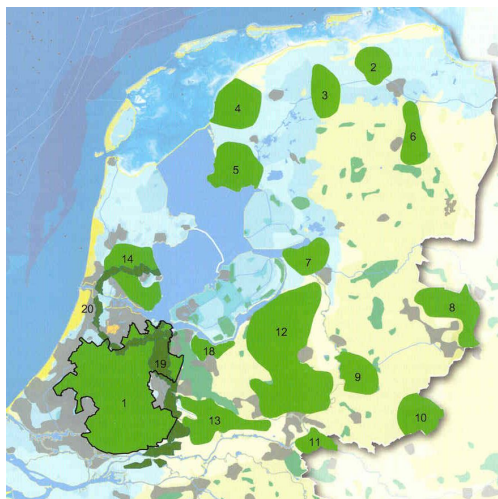
HET ACTUELE BELEID

De Nota “RUIMTE” (juni 2004)

- Nieuw: ontwikkelingsplanologie, maar
- Het ambitieniveau van het Rijk is laag, en
- De ambities gelden vooral de Randstad
- N-Nederland: alleen Groningen kernzone
- En verder een zestal ‘landschappen’

Nationale landschappen in Noord-Nederland (nota Ruimte, 2004)

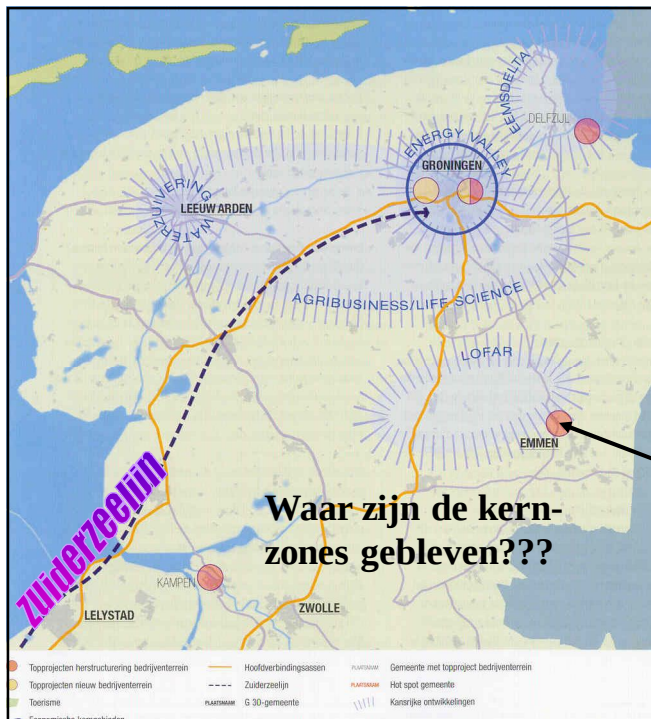
2. Middag-Humsterland
3. Noordelijke Wouden
4. Westergo
5. Zuidwest Friesland
6. Drentse Aa

HET ACTUELE BELEID

De Nota 'Pieken in de Delta' (juli 2004)

- Blauw omrand: de 'econ.kerngebieden'
- Gestreept omrand: 'innovatie hotspots' (geel) & 'kansrijke ontw.' (blauw)
- Teksten in N-Nederland:
 - waterzuivering (Leeuw.)
 - energy vally (Gron.)
 - eemsdelta (Delfzijl)
 - lofar (Drenthe)
 - agribusiness/life science
- N-Nederland als geheel wordt getypeerd als 'schakel tussen Randstad en Noordoost Europa'

Noord-Nederland in de nota Pieken in de Delta van 2004

topprojecten
bedrijfsterrain
rood: herstructur.
geel: nieuwe

Steun voor Noorden ingetrokken

Volkshkr.
10-7-2004

Kabinet wil juist sterke regio's stimuleren

Van onze verslaggever
Ferry Haan
DEN HAAG

De jaarlijkse hulp van 61 miljoen euro voor het Noorden wordt over twee jaar beëindigd. Het kabinet wil de financiële middelen niet langer inzetten voor het wegwerken van achterstanden, maar wil juist topregio's stimuleren.

nieuw 'Waddenfonds' dat de komende twintig jaar gevuld wordt tot 500 miljoen euro met een gedeelte van de opbrengsten van het oppompen van gas uit de Waddenzee.

De nota van Van Gennip betekent een omslag in het beleid. Het wegwerken van achterstanden wordt verlaten als doelstelling. Nu gaat het erom de groei van Nederland te vergroten. Als alleen de Randstad groeit en de rest van

Zomer 2004 : Het doek voor het klassieke steunbeleid valt eindelijk

De regionale impuls voor het Noorden wordt geheel vervangen door steun voor Schiphol, de Maasvlakte of de Zuid-as in Amsterdam, blijkt uit de nota *Pieken in de Delta*. Staatssecretaris Van Gennip van Economische Zaken zal deze nota volgende week naar de Tweede Kamer sturen.

Dat het kabinet niet meteen stopt met de uitkering aan het Noorden, komt doordat anders afspraken geschonden zouden worden. In de overeenkomst *Kompas op het Noorden* beloofde het paarse kabinet de provincies Friesland, Drenthe en Groningen tot 2006 met 61 miljoen euro te steunen voor meer werk.

Voor het Noorden heeft het kabinet nog wel 2,7 miljard euro gereserveerd voor de aanleg van de Zuiderzeelijn. Van deze lijn wordt verwacht dat hij een stimulans zal zijn voor het Noorden. Het Centraal Planbureau heeft hierover echter grote twijfels geuit.

Het Noorden zou straks ook nog moeten profiteren van een

Neerland te vergroten. Als alleen de Randstad groeit en de rest van Nederland niet, dan is dat geen probleem, vindt het kabinet.

De 60 miljoen die Van Gennip bespaart door het stopzetten van de hulp aan het Noorden, gaat geheel naar *Pieken in de Delta*. De naam geeft aan dat Van Gennip mikt op de topregio's, niet op de achterstandsgebieden.

Van Gennip poogt met dit geld regio's in Nederland te helpen hun sterke punten uit te bouwen. Hiervoor heeft de staatssecretaris jaarlijks ongeveer 70 miljoen euro beschikbaar. Zo zou Friesland zich meer op toerisme moeten richten en het zuid-oosten van Nederland meer op technologie. Het Noorden zou moeten mikken op de verbinding met Noordwest-Europa.

De ommezwaai in het beleid wordt gesteund door een zeer kritisch beleidsrapport over de beperkte effecten van regionaal economisch beleid.

► Pagina 4: 'De regio's moeten het nu zelf gaan doen'

'De regio's moeten het nu zelf doen'

Interview | Staatssecretaris Van Gennip maakt einde aan voorkeursbehandeling van het Noorden

Na 2006 loopt het Noorden 60 miljoen euro steun mis. Geen probleem, vindt staatssecretaris Van Gennip van Economische Zaken. 'We moeten ons niet langer met achterstanden bezighouden, maar met kansen.'

Van onze verslaggever
Ferry Haan
DEN HAAG

Nederland heeft te lang geld gestoken in regio's om ze op te trekken tot het niveau van de Randstad. De inkomensverschillen tussen regio's bleven bestaan. Het kabinet legt zich nu bij de verschillen neer. Nu wordt iedereen gelijk behandeld en gaat het geld naar de regio's met het hoogste rendement.

Daarmee is er een eind gekomen aan de voorkeursbehandeling van het Noorden. 'We moeten ons niet langer met achterstanden bezighouden, maar met kansen', stelt staatssecretaris Karien van Gennip van Economische Zaken.

Voelt het Noorden zich belooft nu het kabinet vanaf 2006 de kraan dichtdraait?

'We komen gewoon onze afspraken na. We hebben het Noorden beloofd tot 2006 jaarlijks zestig miljoen euro economische steun te geven. Daarna zal ik middelen inzetten op basis van kansen, ook in het Noorden.'

'De inkomensverschillen tussen het Noorden en de Randstad zijn klein en het wegwerken ervan kost te veel geld. Per extra baan zijn de kosten omgerekend opgelopen tot honderdduizend euro. Dat is niet meer te rechtvaardigen. Voor het Noorden heeft het kabinet overigens nog wel 2,7 miljard euro uitgetrokken voor een snelle spoorverbinding.'

'De reacties uit het Noorden zijn heel wisselend. Ondernemers en de Kamers van Koophandel zijn heel positief. Die willen meer kansen benutten, net als wij. Bij de politici hangt het er maar vanaf met wie je praat.'

'Mijn beeld is ook dat het Noorden voldoende groeipotentie heeft. De 120 duizend banen die er sinds 1995 bij zijn gekomen, zijn hiervoor het beste bewijs.'

Is die 2,7 miljard euro voor de

Van Gennip FOTO MARTIJN BEEKMAN

nieuw aan te leggen Zuiderzeelijn wel de best mogelijke besteding van dit geld? Wellicht zou het Noorden het liever voor iets anders gebruiken?

'Nou, allereerst is het niet mijn geld. Het is geld van de minister van Verkeer, Karla Peijs. Daarnaast komen we hier ook gewoon een afspraak na. We hebben met het Noorden een overeenkomst gemaakt. Zo staat het ook in het regionale akkoord.'

Geen geld meer steken in achterblijvende regio's, dat lijkt heel on-Nederlands. De polder is plat, tenslotte.

'We zijn in Nederland bang om te excelleren. Er zijn twee manieren om regionaal beleid te voeren. Aan de ene kant het wegwerken van achterstanden. Aan de andere kant moet elke regio meer doen waar ze goed in is. Die tweede kant gaan we nu op.'

'We hebben samen met de regio's in kaart gebracht wie waar goed in is. Dan zie je dat Friesland zich meer op het toerisme zou moeten richten. Noordelijk Nederland moet proberen een schakel te worden richting Noordwest-Europa.'

'Oost-Nederland heeft interessante kennisintensieve bedrijven rond de universiteiten. Zuidoost-Nederland zou zich veel meer moeten richten op technologie. In de driehoek Eindhoven, Aken, Leuven moet een Euroregionaal topgebied ontstaan. De regio's moeten het echter zelf oppakken.'

'Meer kansen pakken' klinkt heel gemakkelijk. Steun geven aan sterke gebieden, in plaats van aan zwakke, impliceert dat de regionale inkomensverschillen

groter zullen worden en juist niet kleiner. Vindt het kabinet het ook goed als bijvoorbeeld de Randstad straks sterk groeit, terwijl het Noorden daarentegen achteruit gaat?

'Dat zien we dan wel weer. Het is net als bij de grote steden. Als er problemen ontstaan, probeer je die op te lossen. We concluderen dat de Delta (Nederland, red) nu op orde is.'

'Er staat geen enkele regio iets in de weg om de kansen te pakken. De verantwoordelijkheid van het rijk houdt hier op. De regio's moeten het vooral zelf doen.'

U heeft door de bezuinigingen straks minder dan 150 miljoen euro over voor regionaal beleid. Zou de conclusie niet gewettigd zijn dat Nederland zich geen regionaal beleid meer kan veroorloven?

'We bestemmen het budget nu voor de plaatsen waar het rendement op het geld het hoogst is. Dat is vooruitgang ten opzichte van het oude beleid dat alleen gericht was op het wegwerken van achterstanden. Wat dat betreft heeft elk nadeel weer zijn voordeel, zoals een bekend gezegde van oudvoetballer Johan Cruyff luidt.'

Volkshkrant 10-7-2004

Eigenlijk niets nieuws onder de zon: 'regio's op eigen kracht' wordt eindelijk waargemaakt

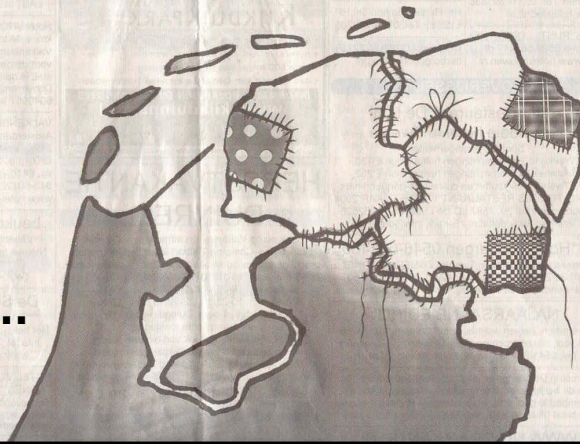
Noord-Nederland:

Een verloren strijd

...of valt dat heel erg mee??

 RUBENL.NL

**Nakaarten in
het Noorden**

Onderzoekbureaus twisten over effect Noordensteun

Lc 6-8-04

LEEUWARDEN - Onderzoeksbureaus liggen met elkaar in de clinch over de beoordeling van het effect van de werkgelegenheidssteun aan het Noorden. Waar de Stichting Economisch Onderzoek (SEO) gisteren kritiek uitte op een positieve evaluatie door Ecorys uit Rotterdam, vecht Ecorys dit op zijn beurt weer aan. Juist de SEO zou haar werk niet goed doen. De stichting die verbonden is aan de Universiteit van Amsterdam noemt in een advies aan het ministerie van financiën de tussentijdse evaluatie van Ecorys wetenschappelijk niet verantwoord. De Rotterdammers beweerden vorig jaar dat het zogeheten Langman-beleid het Noorden in drie jaar tijd 4510 extra banen heeft opgeleverd.

Volgens de SEO valt evenwel niet uit te sluiten dat een deel van die arbeidsplaatsen er zonder specifieke steun uit Den Haag en Brussel ook was gekomen. Ecorys heeft dit, stelt de SEO, onvoldoende onderzocht.

Het aangevallen bureau meent dat zijn conclusies nog altijd deugen. De studie is „gebeurd op een wetenschappelijk verantwoorde wijze, die bovendien volledig aansluit bij de laatste inzichten en richtlijnen van de Europese Commissie”.

De SEO, zegt Ecorys op zijn beurt, heeft daarentegen bij haar literatuurstudie vooral verouderde onderzoeken bekeken. „Deze hebben deels betrekking op moeilijk met elkaar

te vergelijken landen en regio's buiten de Europese Unie”, meent Ecorys in een reactie. De Amsterdammers concluderen dat het creëren van arbeidsplaatsen in de regio met hulp van subsidies nauwelijks lukt.

Het rapport van SEO is door het kabinet gebruikt om te besluiten de Haagse steun van €60 miljoen per jaar aan Noord-Nederland na 2006 over het hele land te verdelen. De Ecorys-studie is voor het Noorden een belangrijk wapen om die koerswijziging te bestrijden, want ze geeft aan hoe effectief subsidieverlening is. Ecorys vindt de eigen productie „een solide basis voor beleidsconclusies”.

Coalitie halveert steun aan Noorden

Geen 60 maar 30 miljoen per jaar

DvhN 6 okt 2004

2004 : Strijd over 't nakomen van de Langman afspraken

Geen 60 maar 30 miljoen per jaar

Door Piter Bergstra

DEN HAAG ■ De Langman-steun bedraagt van 2007 tot 2011 de helft van het bedrag waar het Noorden recht op meent te hebben. Dat blijkt uit een motie die gisteren in de Tweede Kamer werd ingediend door de regeringspartijen CDA, VVD en D66.

PvdA, GroenLinks en ChristenUnie vinden dat het Noorden recht heeft op het volle pond: 60 miljoen euro steun per jaar. Dat bedrag stond tot 2011 ook gereserveerd op de meerjarenbegroting van Economische Zaken. Maar volgens de regeringspartijen en Van Gennip zijn daar geen

rechten aan te ontfemen. De financiering van het nieuwe Langman-programma (het huidige loopt af op 31 december 2006) is onduidelijk. De indieners willen het geld putten uit het Langmangeld dat de komende twee jaar overblijft. Een ander deel moet komen uit de nieuwe landelijke pot voor regionale economische steun. Volgens Van Gennip nota *Pieken in de Delta* zit daar zestig miljoen per jaar in. Die wil zij vooral besteden aan kansrijke ontwikkelingen in de Randstad. Het Noorden mag daar volgens de motie nu 'voor een evenredig deel' aanspraak op maken, zo lang het geld gaat naar innovatieve ontwikkelingen in de industrie.

■ ZIE VERDER

3

Kabinet wil toch af van IPR

Door de redactie economie

DEN HAAG ■ Het kabinet wil na volgend jaar toch af van de IPR, de investeringspremieregeling. Die biedt de mogelijkheid om met overheidssteun grote bedrijven naar Noord-Nederland, Limburg en Twente te lokken. De Tweede Kamer besloot in oktober nog unaniem om de subsidieregeling te handhaven.

Minister Sybilla Dekker van Ruimtelijke ordening meldt aan de Kamer dat het kabinet de hoop heeft gevestigd op de Europese Commissie. Die schermt met voorstellen om de IPR in heel Europa te verbieden.

DvhN 8-1 2005
Na 2006 wordt de IPR – na 40 jaar !! – toch echt afgeschaft

Wat het Noorden rest :

'Piek-projecten' bedenken, en

Zoveel mogelijk van de Brusselse koek zien te krijgen

'Europees geld moet in Noorden blijven'

*NvK
2 mrt
2006*

Europarlementariër noemt houding Zalm 'schandig'

En: hoe verdelen we de Brusselse koek na 2006?

Door Piter Bergstra

GRONINGEN ■ Nederland wil als enige land van Europa het Europees geld voor regionale steun besteden in zijn rijkste regio. Maar volgens PvdA-Europarlementariër Thijs Berman komt de regering daar niet mee weg.

Berman noemt het optreden van de regering een 'schandige, dogmatische liberale houding'. "Er moet een ander plan komen. Anders krijgt Nederland helemaal geen geld."

Berman, die zijn middelbare school in Groningen doorliep, zit in de parlementscommissie voor regionale ontwikkeling. Hij stelt voorop dat zijn partij er tegen was dat ook de rijke Europese landen kunnen putten uit de Europese structuurfondsen. Maar nu dat eenmaal is besloten, moet het geld volgens de regels worden besteed. Dus niet voornamelijk in de Randstad, zoals de regering wil.

"De structuurfondsen zijn bedoeld om tegen te gaan dat

het werk afvloeit naar de rijkste regio's. Anders creëer je een kloof tussen arm en rijk binnen welvarende landen", legt hij uit.

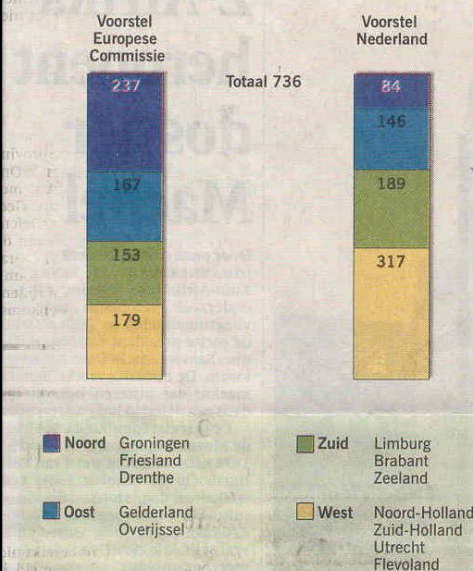
Noord-Nederland krijgt in de plannen van de regering van 2007 tot 2013 slechts 84 miljoen euro steun. "Volgens de Europese Commissie moet dat 237 miljoen euro zijn. Regeringen mogen daar 25 procent van afwijken. Dan blijft er nog 177 miljoen over."

Hij zegt deskundige Europese ambtenaren te hebben gepolst. "Ik heb erop aangedrongen dat de Europese Commissie de poot stijf houdt. Dat was nauwelijks nodig. En ik denk dat de hele parlementscommissie mijn mening deelt. Anders hol je de solidariteitsgedachte van Europa uit. Geen enkel land wil dat. Zelfs Berlusconi niet."

De Europese Commissie heeft minister Zalm vorige week na het een overleg over de structuurfondsen met 'strafwerk' teruggestuurd naar Den Haag, weet Berman. Hij adviseert het Noorden in actie te komen. "Dat doen ze al, maar het zal nog krachtiger moeten. Dit is het moment om lawaai te maken."

Brussel denkt heel anders over regionale hulp

Voorstellen Europese Commissie en Nederland voor de verdeling van Europese fondsen voor regionale ontwikkeling in Nederland in de periode 2007-2013, in miljoenen euro

**Den Haag:
Geen 34%
maar 12%
van de Europese
regionale ontwikkelingsgelden
(voor 2007-2013
€ 740 miljoen)
naar het Noorden;
geen 26%
maar 45%
naar het Westen**

Conclusie

- het klassieke steunbeleid is terecht afgeschaft
- maar wel op een wat ongelukkig moment
- regio's moeten nu eigen potenties ontwikkelen
- maar maken ze daarbij wel de juiste keuzes,
- als ze vooral proberen nationale pieken te noemen en :
- staan de sterkste pieken echt altijd in de Randstad?